

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

Kopija
Ministerijoms

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos esant paskelbtai valstybės lygio ekstremaliajai situacijai“ projektą (toliau – nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas – įgyvendinti 2023 m. gegužės 3 d. įsigaliosiančio Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo Nr. VIII-1666 1, 2, 4, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 23, 26 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 23¹ straipsniu ir nauju IX skyriumi įstatymo (2023 m. balandžio 25 d. įstatymo Nr. XIV-1891 redakcija) (toliau – VSIJA įstatymas) 4 straipsnio 13 dalies nuostatas, suteikiančias teisę (įgaliojimus) Lietuvos Respublikos Vyriausybei priimti sprendimą dėl užsieniečių neįleidimo į Lietuvos Respublikos teritoriją.

Sprendžiama problema:

VSIJOS įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nustatyta, kad esant paskelbtai valstybės lygio ekstremaliajai situacijai dėl masinio užsieniečių antplūdžio ir siekiant užtikrinti Lietuvos Respublikos nacionalinį saugumą ir viešąją tvarką, Vyriausybė Nacionalinio saugumo komisijos pasiūlymu gali priimti sprendimą, kad užsieniečiai, ketinantys kirsti ar kirtę valstybės sieną tam nenustatytose vietose arba tam nustatytose vietose, tačiau pažeidę valstybės sienos kirtimo tvarką, ir esantys pasienio ruože, į Lietuvos Respublikos teritoriją neįleidžiami; jeigu nustatoma, kad užsienietis traukiasi nuo Vyriausybės sprendime nurodytų ginkluotų konfliktų, taip pat persekiojimo, kaip jis apibrėžtas Konvencijoje dėl pabėgėlių statuso, arba siekia patekti į Lietuvos Respublikos teritoriją humanitariniais tikslais, nuostata dėl užsieniečių neįleidimo į Lietuvos Respubliką netaikoma.

Nacionalinio saugumo komisijos 2023 m. balandžio 28 d. posėdyje (toliau – NSK posėdis), įvertinus esamą grėsmių kontekstą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. liepos 2 d. nutarimu Nr. 517 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo paskyrimo“ paskelbtos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos dėl masinio užsieniečių antplūdžio metu, buvo konstatuotos grėsmės Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui ir viešajai tvarkai, ir atsižvelgiant į tai pasiūlyta Vyriausybei priimti sprendimą dėl užsieniečių neįleidimo į Lietuvos Respubliką.

Siūlomos problemos sprendimo priemonės:

Nutarimo projektas parengtas atsižvelgiant į NSK posėdžio rezultatus, jame siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. liepos 2 d. nutarimu Nr. 517 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo paskyrimo“ paskelbtos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos dėl masinio užsieniečių antplūdžio metu užsieniečiai, ketinantys kirsti ar kirtę Europos Sąjungos išorės sieną tam nenustatytoje vietoje arba tam nustatytoje vietoje, tačiau pažeidę valstybės sienos kirtimo tvarką, ir esantys Lietuvos Respublikos pasienio ruože, į Lietuvos Respublikos teritoriją neįleidžiami, išskyrus Valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nustatytus atvejus; šių nuostatų vykdymą užtikrina Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. liepos 2 d. nutarimu Nr. 517 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo paskyrimo“ paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio lieka galioti, šiuo nutarimu paskirtas operacijų vadovas taip pat išlaiko įgaliojimus. Pranešimo ir keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį, ypatingą įvykį, ekstremaliąją situaciją ar krizę tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“, 2 priedo 14.1.2 papunktyje nustatytas šis ekstremaliojo įvykio kriterijus susijęs su instrumentalizuota neteisėta migracija – *yra pakankamai pagrindo manyti, kad Lietuvos Respublikos valstybės sienos kirtimas nenustatytoje vietoje, nenustatytu laiku ar nenustatyta tvarka dirbtinai organizuojamas, skatinamas ar leidžiamas dalyvaujant kaimyninėms valstybėms ir (ar) jų institucijoms, su jų žinia veikiančioms asmenims*. Šis kriterijus pagrindžia Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. liepos 2 d. nutarimu Nr. 517 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo paskyrimo“ paskelbtą valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl masinio užsieniečių antplūdžio.

Nutarimo projekto turinys yra suderintas su NSK posėdžio rezultatu, todėl atsižvelgiant į tai teikiamame Nutarimo projekte nesiūloma nurodyti ginkluotų konfliktų – NSK posėdyje konstatuota, kad atsižvelgiant į esamą grėsmių kontekstą nėra objektyvių prielaidų sudaryti ginkluotų konfliktų, kuriems esant nuostata dėl užsieniečių neįleidimo į Lietuvos Respubliką netaikoma, sąrašo, kad nebūtų sukurtas traukos veiksnys instrumentalizuotai migracijai. Taigi, teikiamame Nutarimo projekte sudarius tokį sąrašą, kuriame būtų įvardinti konkretūs ginkluoti konfliktai (šalys, kuriuose vyksta ginkluoti konfliktai), būtų sukurtos prielaidos visų nuo tokiaame sąrašo nurodytų ginkluotų konfliktų besitraukiančių užsieniečių įleidimui į Lietuvos Respublikos teritoriją, o tai reikštų, kad į Lietuvos Respublikos teritoriją patektų ir trečiųjų valstybių dirbtinai kuriamuose migracijos srautuose esantys užsieniečiai (tą rodo ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenys, pristatyti ir NSK posėdyje), ir tuo būtų sukurtas traukos veiksnys instrumentalizuotai migracijai bei paneigti VSIJA įstatymo pakeitimais siekiami tikslai („instrumentalizuotos“ migracijos suvaldymas). Taip pat papildomai akcentuotina, kad būtent tokio pobūdžio sąrašo nurodymas Vyriausybės nutarime, ir jo nulemtas „automatinis“ užsieniečių įleidimas, būtų prieštaringas ir VSIJA įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nustatytam įstatyminiam reguliavimui, kuriame nustatytas individualus užsieniečių vertinimas. Pažymėtina ir tai, kad pagal VSIJA įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje nustatytą reguliavimą nuostata dėl užsieniečių neįleidimo į Lietuvos Respubliką netaikoma taip pat ir užsieniečių, kurie traukiasi persekiojimo, kaip jis apibrėžtas Konvencijoje dėl pabėgėlių statuso, arba kurie siekia patekti į Lietuvos Respublikos teritoriją humanitariniais tikslais atžvilgiu, todėl šių nuostatų taikymas pagal Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

įgyvendinant VSIJA įstatymą nustatytą tvarką, užtikrins, kad į Lietuvos Respublikos teritoriją būtų įleisti tie užsieniečiai, kuriems objektyviai reikalinga tarptautinė apsauga (tuo be kita ko pasiekiant ir aptariamąs nuostatas dėl ginkluotų konfliktų sąrašo tikslus). Taigi, atsižvelgiant į NSK posėdžio protokolo nuostatas, ir siekiant užtikrinti nacionalinio saugumo interesus, ginkluotų konfliktų nurodymo aspektas spręstinas ne šiuo teikiamu Nutarimo projektu ir susietinas su kompetentingų institucijų pasiūlymų pateikimu.

Įgyvendinimo mechanizmas.

Pagal VSIJA įstatymo 4 straipsnio 13 dalies nuostatas Vyriausybės sprendimas dėl užsieniečių neįleidimo į Lietuvos Respublikos teritoriją gali būti priimtas tik gavus Nacionalinio saugumo komisijos pasiūlymą priimti tokį sprendimą. Atsižvelgus į tai, nutarimo projekto preambulėje nurodomas NSK posėdžio pasiūlymas.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vadas nustatys Vyriausybės sprendimo neįleisti užsieniečių į Lietuvos Respublikos teritoriją vykdymo ir pagalbos poreikio įvertinimo tvarką (šios tvarkos nustatymas nurodytas VSIJOS įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje), kurią taikydama nutarimo projekto nuostatas įgyvendins Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Šioje tvarkoje bus nustatytas VSIJA įstatyme numatytų saugiklių įgyvendinimo mechanizmas.

Įgyvendinimo kaštai.

Priimtam Nutarimui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

Kitos nuostatos:

Nutarimo projekto nuostatos neįgyvendina Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Nutarimo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, nutarimo projektui numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo atlikti nereikia.

Nutarimo projekte neapibrėžiamos naujos sąvokos, kurias reikėtų aprobuoti Lietuvos Respublikos terminų banko ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Kadangi VSIJA įstatymas įsigalioja 2023 m. gegužės 3 d. nutarimo projektas Vyriausybei teikiamas vadovaujantis Vyriausybės įstatymo 38 straipsnio 2 dalies nuostatomis, nustatančiomis, kad „Vyriausybei teikiamas teisės akto projektas, susijęs ne tik su jį parengusios (teikiančios) institucijos kompetencija, bet ir su kitų institucijų kompetencija, turi būti su jomis derintas Vyriausybės darbo reglamento nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai teisės akto projektas teikiamas Vyriausybei karo, nepaprastosios padėties, mobilizacijos, karantino, ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio metu ar kai teisės akto projektu būtina neatidėliotinai spręsti klausimus, būtinus valstybės karinės gynybos ir kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms užtikrinti, ir jeigu šiais atvejais teisės akto projekto nepriėmimas nedelsiant lemtų neigiamų pasekmių valstybės ir visuomenės saugumui ir stabilumui atsiradimą.“ Pažymėtina, kad pasibaigus nepaprastajai padėčiai saugumo situacija nesikeičia, grėsmės išlieka tos pačios:

- pasienyje ir toliau fiksuojami bandymai neteisėtai kirsti Europos Sąjungos išorės sieną (nuo metų pradžios – apie 900 neįleistų migrantų);

- akivaizdžiai matomas ir tiesioginis Baltarusijos Respublikos režimo pareigūnų įsitraukimas formuojant ir nukreipiant migrantų srautus, gadinant fizinį barjerą;
- gaunama informacija dėl galimų skrydžių į Minską iš Irano, Irako – šie maršrutai gali būti išnaudoti migracijos instrumentalizavimui;
- artėjant Vilniaus NATO viršūnių susitikimui neatmestina, kad Baltarusijos Respublikos režimas intensyvins provokacijas prieš Lietuvą.

Todėl nepriėmus nutarimo projekto, kiltų neigiamos pasekmės valstybės ir visuomenės saugumui ir stabilumui – į Lietuvos Respublikos teritoriją būtų įleidžiami visi Europos Sąjungos išorės sieną neteisėtai kirtę migrantai, kurių patekimą į Lietuvos Respublikos teritoriją organizuoja Baltarusijos Respublikos režimas ir (ar) kitos trečiosios valstybės, dėl to dideliu mastu išaugę nelegalių migrantų srautai sutrikdytų Lietuvos Respublikos institucijų darbą (veiklą) atliekant prieglobsčio suteikimo, apgyvendinimo, viešosios tvarkos palaikymo funkcijas, nelegalūs migrantai patektų į kitas Europos Sąjungos valstybes, taigi nebūtų užtikrinta Europos Sąjungos išorės sienų apsauga pagal Šengeno sienų kodekso reikalavimus, kiltų kitos VSIJA įstatymo aiškinamajame rašte nurodytos neigiamos pasekmės.

Nutarimo projektas darbo tvarka derintas su Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Nutarimo projektas buvo patikslintas pagal šių institucijų darbo tvarka gautas pastabas ir pasiūlymus.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Kitų konsultavimosi su visuomene būdų nenumatoma.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 1 lapas.

Vidaus reikalų ministrė

Agnė Bilotaitė